

ASPECTE TEORETICE ȘI PRACTICE PRIVIND RECUNOAȘTEREA ȘI EXECUTAREA ÎN ITALIA A HOTĂRĂRILOR JUDECĂTOREȘTI DE DESFACERE A CĂSĂTORIEI PRONUNȚATE ÎN R. MOLDOVA

Valentin CAZACU,
Lector universitar, dr., Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți,
Facultatea de Drept și Științe Sociale, Catedra de Drept
vlcazacu@yahoo.com

***Rezumat:** Lucrarea își propune o analiză a condițiilor prevăzute de legislația italiană pentru recunoașterea și executarea în Italia a hotărârilor judecătorești străine, în general, și a celor de desfacere a căsătoriei, în special. Studiul efectuat ne-a permis să evidențiem aspectele de ordin teoretic și practic a traseului pe care trebuie să-l parcurgă persoanele interesate pentru a putea recunoaște și executa în Italia o hotărâre judecătorească de desfacere a căsătoriei pronunțate în R. Moldova. De asemenea, lucrarea abordează în mod critic deficiențele legislației R. Moldova, care creează obstacole celor interesați de recunoașterea și executarea pe teritoriul altor state a hotărârilor judecătorești de desfacere a căsătoriei pronunțate în R. Moldova.*

***Cuvinte cheie:** hotărâre judecătorească, desfacerea căsătoriei, recunoaștere, executare, condiții*

După declararea independenței R. Moldova și începutul tranziției țării noastre către economia de piață s-a înregistrat un declin economic masiv, iar din cauza corupției guvernanților și persistenței cronice a unei mentalități și nostalgii sovietice la majoritatea populației, tranziția către o economie de piață veritabilă și instaurarea unui stat de drept așa și nu s-a încheiat. Desigur ar putea fi invocate și multe alte cauze ale declinului economic și al unei tranziții care pare a nu avea capăt, însă astfel ne-am abate de la tema de cercetare a lucrării date.

Corupția și sărăcia instaurate în RM au determinat mulți cetățeni să emigreze temporar sau definitiv în alte țări în căutarea unui loc de muncă și a unui salariu decent. Fenomenul migrației cetățenilor RM, precum și probabil alte cauze au avut printre alte efecte și creșterea numărului de căsătorii dintre cetățeni ai RM și cetățeni ai altor state, căsătorii încheiate în țara noastră sau în străinătate, dar și creșterea cazurilor de desfacere a căsătoriilor. Căsătoriile încheiate în RM și desfacerea acestora pe cale judecătorească implică o serie de probleme legate în special de recunoașterea și executarea acestora pe teritoriul altor state.

În ceea ce privește recunoașterea și executarea în Italia a hotărârilor judecătorești de desfacere a căsătoriei pronunțate în RM trebuie evidențiate mai multe aspecte de ordin teoretic și practic.

O căsătorie încheiată în RM între un cetățean al RM și un cetățean italian pentru a produce efecte juridice pe teritoriul Italiei urmează a fi transcrisă (înregistrată) în Italia, fie prin intermediul ambasadei italiene în RM^[1], fie direct în Italia la primăria competentă în funcție de domiciliul persoanei interesate^[2]. Dat fiind că RM a aderat prin Legea nr. 4-XVI din 07.02.2008^[3] la Convenția de la Viena nr. 16 din 8 septembrie 1976 referitoare la eliberarea extraselor multilingve ale actelor de stare civilă, actele de stare civilă eliberate de autoritățile țării noastre sunt scutite de legalizare și traducere^[4].

Conform art. 37 C. Familiei al RM desfacerea căsătoriei pe cale judecătorească are loc atunci când soții au copii minori comuni, cu excepțiile prevăzute de art. 36 alin. 2, sau în lipsa acordului la divorț al unuia dintre soți. Conform alin. 2 al aceluiași articol: „desfacerea căsătoriei are loc pe cale judecătorească și în cazurile când există acordul la divorț al ambilor soți, însă unul dintre ei refuză să se prezinte la oficiul de stare civilă pentru soluționarea problemei”.

Desfacerea căsătoriei pe cale judecătorească este posibilă și prin intermediul doar al avocatului (trebuie de anexat la cererea de desfacere a căsătoriei mandatul avocatului cu sau fără procura autenticată notarial) fără prezența unuia sau a ambilor soți.

Condițiile pe care trebuie să le întrunească hotărârile judecătorești străine de desfacere a căsătoriei pentru a putea fi recunoscute în Italia, hotărâri pronunțate în state care nu sunt membre ale UE, deci și cele pronunțate de către instanțele judecătorești din RM, sunt prevăzute de legea nr. 218 din 31 mai 1995 privind reforma sistemului italian de drept internațional privat^[5]. Astfel, conform art. 64 hotărârile judecătorești străine de desfacere a căsătoriei sunt recunoscute în mod automat, fără a fi necesară parcurgerea vreunei proceduri speciale, dacă sunt întrunite condițiile prevăzute în acest sens.

[1] http://www.esteri.it/mae/it/italiani_nel_mondo/serviziconsolari/statocivile/matrimonio.html vizitat la 01.04.2016;

[2] Pentru detalii privind încheierea căsătoriei de către cetățeni italieni în străinătate a se vedea printre altele Santini Matteo - Pigliapoco Erika, *Il riconoscimento in Italia del matrimonio celebrato all'estero*, Diritto & Diritti - Rivista giuridica elettronica, publicat pe Internet la <http://www.diritto.it>, ISSN 1127-8579, iulie 2007, pag. <http://www.diritto.it/docs/28026-il-riconoscimento-in-italia-del-matrimonio-celebrato-all-estero> și urm., vizitat la 01.04.2016;

[3] Monitorul Oficial nr.37-39/106 din 22.02.2008

[4] Alte țări care au aderat la convenția de la Viena nr. 16 din 8 septembrie 1976 sunt: Austria, Belgia, Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Croația, Estonia, Franța, Germania, Italia, Lituania, Luxemburg, Macedonia, Muntenegru, Olanda, Polonia, Portugalia, România, Serbia, Slovenia, Spania, Elveția și Turcia;

[5] Pentru hotărârile pronunțate de către instanțele judecătorești ale statelor membre ale UE se aplică Regulamentul CE nr. 2201/2003 al Consiliului din 27.11.2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești;

Înainte însă de a verifica dacă hotărârea judecătorească străină de desfacere a căsătoriei respectă condițiile necesare pentru a putea fi recunoscută în Italia, funcționarul stării civile din cadrul primăriei competente trebuie să verifice existența următoarelor condiții de formă: hotărârea este prezentată în original sau copie autentică, este tradusă în limba italiană, este aplicată apostila^[6] și hotărârea este integrală. Hotărârea judecătorească va fi însoțită de: cererea de transcriere (înregistrare) a hotărârii și declarația pe proprie răspundere că lipsesc motivele de refuz de recunoaștere și executare prevăzute la art. 64 lit. e) și f) a legii nr. 218 din 31 mai 1995^[7].

Lipsa a cel puțin a unei dintre condițiile de formă mai sus menționate dă dreptul funcționarului de stare civilă de a nu purcede la verificarea condițiilor prevăzute de art. 64.

Condițiile prevăzute de art. 64 din legea nr. 218 din 31 mai 1995 pentru ca o hotărâre judecătorească să fie recunoscută și executată în Italia sunt următoarele:

a) hotărârea a fost pronunțată de o instanță judiciară competentă conform principiilor proprii sistemului juridic italian de atribuire a competenței jurisdicționale.

b) cererea de chemare în judecată a fost adusă la cunoștința pârâtului în conformitate cu prevederile legii locului în care s-a desfășurat procesul și nu a fost încălcat dreptul fundamental la apărare;

c) persoanele chemate în judecată au fost legal citate în conformitate cu legea locului în care s-a desfășurat procesul, iar contumacia a fost declarată în baza aceleiași legi;

d) hotărârea a devenit definitivă și irevocabilă conform legii locului unde a fost emisă;

e) hotărârea nu este în contradicție cu altă hotărâre definitivă și irevocabilă pronunțată de către o instanță judecătorească italiană;

f) nu este pendinte, în fața unei instanțe judecătorești italiene, un proces între aceleași părți și având același obiect, și care să fi fost intentat anterior procesului din străinătate;

^[6] R. Moldova și Italia sunt state părți la Convenția de la Haga din 05 octombrie 1961 cu privire la suprimarea

cerinței supralegalizării actelor oficiale străine. R. Moldova a aderat la Convenție prin legea nr. 42 din 02.03.2006 pentru aderarea la Convenția cu privire la suprimarea cerinței supralegalizării actelor oficiale străine, publicat: 24.03.2006 în Monitorul Oficial Nr. 47-50; De asemenea la 07.12.2007 a fost semnat la Roma Acordul între Guvernul R. Moldova și Guvernul R. Italiene privind asistența judiciară și recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă; Pentru detalii privind aplicarea apostilei în RM a se vedea <http://justice.gov.md/tabview.php?l=ro&idc=178>, vizitat la 08.04.2016;

^[7] Cererea de transcriere (înregistrare) a hotărârii și declarația pe proprie răspundere că lipsesc motivele de refuz de recunoaștere și executare prevăzute la art. 64 lit. e) și f) a legii nr. 218 din 31 mai 1995 se completează la sediul ambasadei italiene sau la primăria competentă teritorial (primăria în care a fost înregistrată căsătoria).

g) hotărârea să nu producă efecte care să fie în contradicție cu ordinea publică.

Fiecare dintre condițiile mai sus enumerate trebuie explicate și interpretate, luând în considerare și jurisprudența instanțelor judecătorești italiene care s-au pronunțat de mai multe ori în privința recunoașterii și executării hotărârilor judecătorești străine în domeniul dreptului familiei, inclusiv a hotărârilor privind desfacerea căsătoriilor.

În ceea ce privește hotărârile judecătorești de desfacere a căsătoriei se consideră că art. 64 lit. a) este respectat atunci când suntem în prezența cel puțin a uneia dintre următoarele condiții: soțul pârât avea domiciliul pe teritoriul țării în care a fost pronunțată hotărârea; unul dintre soți este cetățean al țării în care a fost pronunțată hotărârea; căsătoria a fost încheiată pe teritoriul statului în care a fost pronunțată hotărârea^[8]. Rațiunea prevederii de la art. 64 lit. a se mai justifică și prin faptul de a nu permite recunoașterea și executarea unor hotărâri judecătorești de desfacere a căsătoriei pronunțate de instanțe judecătorești care nu ar avea o legătură suficientă cu pricina de desfacere a căsătoriei, legătură ce ar justifica competența acestora^[9].

Pentru a fi respectată condiția de la lit. b) a art. 64 este necesar de fapt să fie respectate 2 condiții distincte și anume prima se referă la respectarea legii străine în ceea ce privește procedura legală de comunicare a actelor de procedură, în special comunicarea actelor de procedură din faza inițială a intentării procesului, iar cea de a doua are în vedere legalitatea desfășurării procesului, adică respectarea principiului contradictorialității și a dreptului la apărare^[9]. Pentru a verifica dacă a fost respectat principiul contradictorialității și dreptul la apărare se vor avea în vedere art. 24 din Constituția italiană care prevede inviolabilitatea dreptului la apărare în orice fază și etapă a procesului și art. 111 tot din Constituție care prevede existența unui proces echitabil, de o durată rezonabilă, desfășurat în baza legii, cu respectarea contradictorialității, egalității părților, în fața unei instanțe imparțiale și motivarea hotărârilor pronunțate^[9]. În acest sens o hotărâre recentă a Curții Supreme de Casație italiene a respins cererea de recunoaștere și executare a unei hotărâri judecătorești de desfacere a căsătoriei pronunțată de un Tribunal austrian^[10].

^[8] Santini Matteo - Martino Maddalena, La trascrizione in Italia delle sentenze di divorzio ottenute all'estero, *Diritto & Diritti - Rivista giuridica elettronica, publicat pe Internet la <http://www.diritto.it>, ISSN 1127-8579, octombrie 2009, pag. <http://www.diritto.it/docs/28283-la-trascrizione-in-italia-delle-sentenze-di-divorzio-ottenute-all-estero> și urm., vizitat la 09.04.2016 ;*

^[9] Mascia Katia, *Validita in Italia della sentenza starniera di divorzio anche in assenza della previa separazione personale dei coniugi*, Famiglia e diritto, 11/2011, Wolters Kluwer, pag. 1016;

^[9] Mascia Katia, *Validita in Italia della sentenza starniera di divorzio anche in assenza della previa separazione personale dei coniugi*, Famiglia e diritto, 11/2011, Wolters Kluwer, pag. 1017;

^[9] Mascia Katia, *Validita in Italia della sentenza starniera di divorzio anche in assenza della previa separazione personale dei coniugi*, Famiglia e diritto, 11/2011, Wolters Kluwer, pag. 1018;

^[10] Curtea Supremă de Casație, secția I civilă, hot. nr. 7582/13 din 26 martie 2013 care menționează că chiar dacă cererea de chemare în judecată a fost comunicată în conformitate cu prevederile legii locului unde a avut loc procesul, dar semnătura de pe actul de confirmare a comunicării cererii de

Condiția de la lit. c) a art. 64 se va considera respectată dacă părțile procesului au fost citate legal despre data ședințelor de judecată în conformitate cu legea locului unde s-a desfășurat procesul, iar examinarea și pronunțarea hotărârii în lipsa unei dintre părți, adică contumacia a fost declarată în baza aceleiași legi.

Respectarea condiției de la lit. d) a art. 64 trebuie interpretată în sensul că hotărârea pronunțată de instanța străină nu mai este susceptibilă de a fi examinată de instanța care a pronunțat-o sau de către o altă instanță judecătorească aparținând aceleiași sistem juridic. Astfel, atunci când se cere în RM eliberarea unei hotărâri judecătorești de desfacere a căsătoriei, este necesar de solicitat aplicarea ștampilei corespunzătoare, însoțită de semnătura judecătorului, care să confirme cu certitudine că hotărârea este definitivă și irevocabilă.

Rațiunea condiției de la lit. e) a art. 64 este evidentă și anume evitarea existenței a două hotărâri judecătorești definitive și irevocabile ireconciliabile (incompatibile) între ele.

La lit. f) a art. 64 este prevăzută condiția că nu este pendinte, în fața unei instanțe judecătorești italiene, un proces între aceleași părți și având același obiect, care a fost intentat anterior procesului din străinătate. Conform doctrinei italiene^[11] o hotărâre judecătorească străină nu va putea fi recunoscută și executată doar dacă procesul din străinătate a fost intentat posterior procesului din fața instanțelor judecătorești italiene. Pe de altă parte, faptul că este pendinte un proces în fața instanțelor judecătorești italiene, nu împiedică recunoașterea și executarea unei hotărâri judecătorești străine, atunci când această hotărâre a fost pronunțată într-un proces intentat anterior procesului din Italia^[11]. După cum se menționează în doctrina italiană, a devenit absolut inutilă intentarea unui proces în fața instanțelor judecătorești italiene, așa cum se făcea deseori în trecut, doar cu scopul de a împiedica recunoașterea și executarea unei hotărâri judecătorești străine pronunțarea căreia este iminentă^[12]. Pentru a stabili dacă un proces pendinte, între aceleași părți și având același obiect, a fost intentat în Italia anterior procesului din străinătate se va lua în considerare data înmânării (comunicării) citației privind intentarea procesului; în orice caz partea interesată să obțină recunoașterea și

chemare în judecată rezultă greu de citit și nu poate fi identificată, atunci sunt mari îndoieli cu privire la respectarea principiului contradictorialității. Din moment ce principiul contradictorialității și dreptul la apărare sunt inviolabile, și fundamentale pentru desfășurarea unui proces echitabil, hotărârea Curții de Apel din Ancona de a nu recunoaște și executa hotărârea Tribunalului din Australia, a fost considerată a fi legală și întemeiată.

^[11] Zatti Paolo, *Trattato di diritto di famiglia*, volume terzo, Regime patrimoniale della famiglia, a cura din Anelli Franco – Sesta Michele, Seconda edizione, 2012, Giufre Editore, ISBN: 9788814163630, pag. 50;

^[11] Zatti Paolo, *Trattato di diritto di famiglia*, volume terzo, Regime patrimoniale della famiglia, a cura din Anelli Franco – Sesta Michele, Seconda edizione, 2012, Giufre Editore, ISBN: 9788814163630, pag. 50;

^[12] Ballarino Tito, *Manuale breve di diritto internazionale privato*, CEDAM, Padova, 2002, pag. 90: citat de Zatti Paolo, *Trattato di diritto di famiglia*, volume terzo, Regime patrimoniale della famiglia, a cura din Anelli Franco – Sesta Michele, Seconda edizione, 2012, Giufre Editore, ISBN: 9788814163630, pag. 50;

executarea hotărârii judecătorești străine va putea să depună repetat cererea de recunoaștere și executare dacă procesul intentat în Italia nu se finalizează cu pronunțarea unei hotărâri^[13].

Ultima condiție prevăzută la art. 64 lit. g) este ca hotărârea judecătorească străină mai exact efectele sale să nu fie în contradicție cu ordinea publică. Conceptul de ordine publică în lumina jurisprudenței italiene se identifică cu ordinea publică internațională care este constituită din totalitatea principiilor fundamentale ce reprezintă structura etică și socială a unui sistem juridic național într-o perioadă istorică determinată și din normele inderogabile, prevăzute de Constituție și de legislație^[9].

Instanțele judecătorești italiene s-au pronunțat de mai multe ori în privința conceptul de ordine publică atunci când au decis în privința recunoașterii și executării hotărârilor judecătorești străine, inclusiv până la adoptarea legii nr. 218 din 31 mai 1995. Astfel s-a considerat că este în contradicție cu ordinea publică o hotărâre a instanțelor judecătorești din Iran care în baza art. 1133 Cod civil iranian au adoptat o hotărâre ce pronunța desfacerea căsătoriei doar în baza deciziei unilaterale a soțului de repudiere a soției, repudierea putând avea loc oricând la libera discreție a soțului^[14]. Cu alte cuvinte s-a considerat că recurgerea la instituția repudierii-desfacerii căsătoriei consacrată de dreptul musulman, la care are acces doar soțul, nu și soția, ar fi contrară principiului egalității de gen, discriminează soții și deci contravine în mod evident principiului egalității și solidarității conjugale.

În altă ordine de idei s-a considerat că nu este în contradicție cu ordinea publică faptul că instanța judecătorească străină a pronunțat desfacerea căsătoriei fără ca soții să se fi aflat în perioada de separație prevăzută de legislația italiană^[15].

De asemenea s-a considerat că nu contravine ordinii publice o hotărâre judecătorească de desfacere a căsătoriei prin care s-a pronunțat desfacerea căsătoriei, dar

^[13] Curtea Supremă de Casație, secțiunea I, hot. nr. 9153 din 21 octombrie 1996: citată de Zatti Paolo, *Trattato di diritto di famiglia*, volume terzo, Regime patrimoniale della famiglia, a cura din Anelli Franco – Sesta Michele, Seconda edizione, 2012, Giuffrè Editore, ISBN: 9788814163630, pag. 50 și Mascia Katia, *Validità in Italia della sentenza starniera di divorzio anche in assenza della previa separazione personale dei coniugi*, *Famiglia e diritto*, 11/2011, Wolters Kluwer, pag. 1019;

^[9] Pentru detalii privind conceptul de ordine publică a se vedea Mascia Katia, *Validità in Italia della sentenza starniera di divorzio anche in assenza della previa separazione personale dei coniugi*, *Famiglia e diritto*, 11/2011, Wolters Kluwer, pag. 1019 și jurisprudența acolo citată;

^[14] Hot. Curții de Apel din Milano, 17 decembrie 1991, în *Riv. dir. internaz. priv. e proc.*, 1993, pag. 109.

^[15] Instituția separării prevăzută de legislația italiană nu permitea desfacerea căsătoriei decât dacă soții au fost „separați” cel puțin o perioadă de 3 ani. În acest sens hot. Curții Supreme de Casație nr. 15978 din 25 iulie 2006 prin care s-a recunoscut și s-a pus în executare o hot. a instanței judecătorești dintr-un stat al SUA, hot. adoptată în baza unei legi care nu prevedea perioada obligatorie de separație a soților pentru a putea fi desfăcută căsătoria.

instanța nu s-a pronunțat în privința stabilirii domiciliului fiilor minori și nici în privința stabilirii pensiei de întreținere^[16].

În ceia ce privește contestarea recunoașterii și executării unei hotărâri judecătorești străine de desfacere a căsătoriei, aceasta poate fi intentată la cererea oricărei persoane interesate, iar competența în caz de contestare aparține curții de apel în a cărei rază teritorială se solicită recunoașterea și executarea hotărârii^[17].

După enumerarea și interpretarea condițiilor prevăzute de legislația italiană privind recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești străine de desfacere a căsătoriei, vom evidenția aspectele de ordin teoretic și practic la care trebuie să se atragă atenție pe teritoriul RM.

Astfel este absolut necesar să existe dovada în materialele dosarului, dar și să rezulte din hotărârea pronunțată că părții adverse i-a fost comunicată (înmânată) copia cererii de chemare în judecată și copiile actelor care se anexează la cererea de chemare în judecată, să existe dovada că partea adversă a fost citată în mod legal despre data, ora și locul ședinței de judecată, iar în caz de neprezentare a părții adverse și de examinare în lipsă, să existe dovada citării legale și să fie menționat expres în hotărâre prevederile legale care permit examinarea pricinii civile în lipsa celeilalte părți.

Deși CPC^[18] al RM sau alte acte normative nu prevăd ca în cererea de eliberare a hotărârii judecătorești motivate și integrale să fie menționat motivul sau scopul pentru care se solicită eliberarea hotărârii, totuși acestea trebuie menționate, în special atunci când termenul de 30 de zile de la pronunțarea dispozitivului hotărârii a expirat. În caz contrar există riscul ca judecătorul să respingă cererea printr-o încheiere judecătorească, motivând că cererea este tardivă, adică a fost depusă după expirarea termenului de 30 de zile, chiar dacă din materialele cauzei rezultă cu certitudine că una din părți este cetățean străin și deci hotărârea ar urma recunoscută și executată pe teritoriul unui alt stat, iar art. 236 alin. 5, lit. c, CPC al RM nu prevede nici un fel de termen în care trebuie solicitată eliberarea hotărârii integrale.

Termenul de 30 de zile poate expira din mai multe motive, inclusiv atunci când una din părți este cetățean străin cu domiciliul în străinătate și instanța de

[16] Hot. Tribunalului din Belluno, 5 noiembrie 2010, pag. <http://www.quotidianogiuridico.it/~media/Giuridico/2011/04/07/efficacia-del-divorzio-straniero-non-preceduto-da-separazione/belluno%20pdf.pdf>, vizitat la 10.04.2016;

[17] Conform art. 67 din Legea nr. 218 din 31 mai 1995;

[18] Art. 236, alin. 5 „Instanța de judecată va întocmi hotărârea integrală dacă:

- a) participanții la proces, în termen de 30 de zile de la pronunțarea dispozitivului hotărârii, solicită în mod expres acest lucru. Termenul de 30 de zile este un termen de decădere;
- b) participanții la proces, în termen de 30 de zile de la pronunțarea dispozitivului hotărârii, depun cerere de apel;
- c) hotărârea judecătorească urmează să fie recunoscută și executată pe teritoriul altui stat.”

Alin. 6 „În cazurile prevăzute la alin. (5), completul de judecată va întocmi hotărârea integrală în termen de 15 zile de la data solicitării, atacării sau pronunțării dispozitivului hotărârii, după caz.”;

judecată îl citează pe teritoriul RM, însă acesta nu mai locuiește aici sau deși îl citează la domiciliul din străinătate, acesta din varii motive nu primește citația sau nu se prezintă la ședința de judecată și cauza se examinează în lipsa acestuia.

Încheierea judecătorească poate fi atacată cu recurs^[19] în termen de 15 zile la Curtea de Apel competentă și astfel s-ar putea obține casarea totală a încheierii și obligarea judecătorului să elibereze hotărârea integrală, însă aceasta ar însemna o durată mai mare de timp pentru obținerea hotărârii respective și cheltuieli suplimentare.

Pentru recunoașterea și executarea în Italia a hotărârilor judecătorești de desfacere a căsătoriei pronunțate în RM nu este obligatorie mai întâi completarea actului de divorț la OSC competent în RM și nici obținerea certificatului de divorț, fiind suficientă doar hotărârea integrală rămasă definitivă cu anexarea actelor menționate anterior.

În cazul în care persoanele interesate a vrea totuși să înregistreze/completeze actul de divorț pentru obținerea certificatului de divorț, trebuie menționat că OSC-urile din RM acceptă îndeplinirea formalităților legate de înregistrarea/completarea actului de divorț și în baza procurii, dacă în procură este expres menționat că mandatarul are și dreptul de desfacere a căsătoriei, inclusiv este menționat numele ales de mandant la înregistrarea divorțului. Dacă prevederea privind numele nu este indicată în procură, atunci OSC competent refuză înregistrarea/completarea actului de divorț în baza procurii, indicând ca bază legală a refuzului prevederile pct. 95 al Instrucțiunii nr. 4 din 21.01.2004 cu privire la modul de înregistrare a actelor de stare civilă emisă de Departamentul Tehnologiilor Informaționale a RM.

Considerăm refuzul OSC de înregistrare/completare a actului de divorț în baza procurii, dacă lipsește numele ales de mandant la înregistrarea divorțului, ilegal din considerentele ce urmează. Astfel, dat fiind că desfacerea căsătoriei pe cale judecătorească este posibilă și prin intermediul doar al avocatului, rezultă că desfacerea căsătoriei nu este o acțiune *intuitu personae*; prin urmare conform principiului *qui potest plus, potest minus* rezultă că îndeplinirea formalităților legate de înregistrarea/completarea actului de divorț trebuie să fie posibilă și prin intermediul unui mandatar, care să prezinte o procură cu dovada împuternicirilor de desfacere a căsătoriei.

Un alt argument sunt și prevederile art. 1032, 1034 și 1035 C. Civil al RM (lege organică), care au o forță juridică superioară prevederilor unei Instrucțiuni a Departamentului Tehnologiilor Informaționale a RM, cu atât mai mult că suntem în prezența îndeplinirii formalităților legate de înregistrarea/completarea actului de divorț și nu efectuarea actelor de dispoziție din partea mandatarului.

Nu un ultim argument ar fi și situația în care nici unul din soți nu are o altă opțiune decât să revină la numele înainte de căsătorie, deci ar fi suficientă menționarea în procură doar a împuternicirii de desfacere a căsătoriei.

[19] Art. 423 – 428 CPC al RM;

Probabil că prin contestarea în instanța judecătorească a refuzului OSC de înregistrarea/completarea actului de divorț în baza procurii care menționează doar a împuternicirea de desfacere a căsătoriei, s-ar putea obține obligarea OSC să îndeplinească formalitățile respective. Totuși pentru cei care doresc să evite irosirea de bani, pierderile de timp, nervi și sănătate cu angajații instituțiilor publice și cu justiția oferită de instanțele judecătorești din R. Moldova, care de cele mai multe ori sunt corupte și nu le pasă de propriii cetățeni, darămite de cei străini, este necesar să se solicite notarului în cazul întocmirii procurii indicarea expresă în procură a numelui ales de mandant la înregistrarea divorțului.

În acest context trebuie menționat că OSC-urile competente ar trebui să colaboreze cu Uniunea Notarilor din RM în scopul informării despre corectitudinea întocmirilor procurilor, astfel încât cetățenii să nu piardă timp, bani și nervi pe la OSC-uri sau notari pentru întocmirea repetată a procurilor.

În concluzie, persoanele interesate de recunoașterea și executarea în Italia a hotărârilor judecătorești de desfacere a căsătoriei pronunțate în RM trebuie să țină cont de particularitățile prevederilor legislației italiene și de orientarea jurisprudenței instanțelor judecătorești italiene în acest domeniu. Nu în ultimul rând vor trebui luate în considerare și prevederile legislației RM, iar pe de altă parte nu vor trebui neglijate nici obstacolele, de multe ori artificiale, create de instituțiile publice din țara noastră.